ԲՍԱՆԵՒԵՑԵՐԱՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹՒ—1958—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—31—ՄԱՐՏ—Ն. Տ.—12—ԱՊՐԻԼ—1877

ՊԱՏՄԱՆԵՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 8 Մէճ.
» » Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» » Գաւառաց » 5 Մէճ.
Ամսական մէկ 20 նոյ թվի ապրանք։ Ժամանումն տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ, երկու անգամի համար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լայ։

ՊԱՊԻՐԱՊ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆԵՔ

Գուրս գացած լրագրաց ճանրու ծախքը Խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Գալաթիա Ամանորքնճրար Ճամասէսի թիւ 198, Նօրս խան, Մասիսի գրասենեակը։

Ճանրան ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 31 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բ. Դուռը քանի մ'անգամ խորհուրդ ընելէ ետև՝ դաշնագրին պատասխանն երկուշաբթի օրը հաղորդեց տերութեանց գործակատարներուն։ Կայսերական կառավարութիւնը չափաւոր լեզուաւ կը բողոքէ դաշնագրին ստորագրութենէն առաջ տերութեանց մէջ եղած բանակցութեանց մասնակցելու չհրաւիրուելուն համար, և կը յայտարարէ թէ այս բացառութիւնն աղդաց իրաւանց ընդդէմ է։ Բ. Դուռը կը ծանուցանէ թէ իւր որոշումն է երկրին օգտակար դատած և անկեղծութեամբ ընդունած բարենորոգումները գործադրել, որոյ վրայ հսկողութենէ չերկնչիր. բայց այժմէն կը մերժէ զայն՝ եթէ միջամտութեան յանգի։ Շուվալօվի կոմսին դաշնագրին կցեալ Ռուսական յայտագրին նկատմամբ ալ Բ. Դուռը կըսէ թէ պէտք չէ որ իւր զինուորական պատրաստութեանց դադարումը բարենորոգմանց գործադրութեան ենթարկէ։ Կայսերական կառավարութիւնը Գարատաղի համար ալ իւր հաշտասէր դիտաւորութիւնները տերութեանց իմացնելով՝ կը խնդրէ որ անոնք ալ Նիքիթա իշխանին յորդորատան Բ. Դրան պէս չափաւորութեամբ վարուելու։ Բ. Դուռը նոր ջարդերու ենթադրութեան դէմ կը բողոքէ, և վերջապէս կըսէ թէ ըստ որում Ռուսիա Եւրոպոյ միջամտութեան դիմած է իւր զինուորական պատրաստութիւնները դադրեցնելու համար, կայսերական կառավարութիւնը զայն միշտ իրեն բարեկամ համարելով՝ առաջուան պէս դեսպան մը պիտի ղրկէ 'ի Բեղրպուրկ։

Միւս կողմանէ անգլիական դորձակատար Պ. Ժօսըլէն շաբաթ օրը Բ. Դրան հեռագիր մը հաղորդեց Բեղրբսպուրկի Անգլիական դեսպան Լորտ Լոֆթիւսի կողմէ Լորտ Տերպիի ուղղեալ։ Այն հեռագիրը Կորչաքոֆ իշխանին պաշտօնական մէկ յայտարարութիւնը կը պարունակէ՝ ծանուցանելով որ եթէ Թուրքիա՝ մինչև 1/13 ապրիլ՝ դաշնագրին պարունակութեան չհամաձայնի, Ռուսիա ինքզինքը բոլորովին ազատած պիտի համարի դաշնագրին և անոր կցեալ յայտագրին մէջ պարունակուած պարտականութիւններէն, և իւր մասնաւոր շահուց համեմատ պիտի շարժի։ Ըստ Ֆար Տիւ Պօսֆորի՝ Բ. Դուռը դաշնագիրը բոլորովին մերժած և իւր այս որոշումն երեքշաբթի օրը վեց տերութեանց հաղորդած է։ Նոյն օրն Օսմանեան խորհրդարանն ալ Գարատաղի խնդրոյն վրայ դռնիակ նիստով խորհեցաւ։

Ժամանակէ մ'ի վեր Ռուսական թերթերուն մէջ շարունակ ջանք մը կը տեսնուի Օսմանեան երկրին մէջ ապստամբութիւններ և կոտորածներ նկատելու, և այնպէս կարծել տալու թէ Թուրքիա բորբոքելու մօտ հրաբուխ մ'է։ Թիֆլիզէն Պերլինի Նաֆիօնալ Զայթունկ լրագրին գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ Հայոց մէջ մեծ յուզմունք մը կայ եղեր, որուն արձագանգը Թուրքիոյ Հայ ժողովրդոց մէջ ալ կը տարածի։ Եթէ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ մէջ պատերազմ ծագի, այս վերջինը Հայոց պաշտպան պիտի հրատարակէ եղեր ինքզինք։ Ռուսիոյ կուսակից թերթք շարունակ զայն իբրև պաշտպան կը ներկայացընեն, թէ և ոչ օք անոր պաշտպանութիւնը խնդրած է. այսպիսի պաշտպանութեանց հետևանքը բացատրելու հարկ չկայ. մինչև ցարդ մանր ազդութիւնները Թուրքիոյ մէջ միայն կրցած են ապրիլ, այնպէս որ կարելի է ըսել թէ Թուրքիա է միայն մանր ազդութեանց պատսպարանը. իսկ ասոնց ինքնակոչ պաշտպաններն երբ առիթ ունեցած են իրենց իշխանութեան ներքև տեսնելու զանոնք, միշտ կլանելու փորձ փորձած են։ Նաֆիօնալ Զայթունկի Թիֆլիզի թղթակիցը կըսէ նաև թէ Ռուսիա մեծ արտօնութիւններ պիտի տայ Հայաստանի, զոր պիտի միացնէ և Զարին դաւաղանին ներքև պիտի դնէ եղեր, Հայոց ազնուականութեան կամ Մելիքներուն ինչքը, զոր Թուրքերը գրաւած են եղեր, իրենց պիտի վերադարձնէ. վերջապէս Հայոց նոր դարաղլուխ մը պիտի բանայ եղեր։ Հրաշալի խոստումներ, որք յիշեալ լրագրի թղթակցին երևակայութեան մէջ միայն գոյութիւն կրնան ունենալ, քանզի Ռուսիոյ տերութիւնն այնչափ գորովասիրա չենք կարծեր որպէս զի այնպիսի խոստումներ ընէ կամ դիտաւորութիւններ ունենայ, զորս ինք ալ դիտէ թէ չպիտի կատարէ։ Հայաստանը միացնել Ռուսիոյ կայսեր դաւաղանին ներքև, ասիկա ուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ երկրակալութիւն, որոյ դաղափարը միշտ կը մերժէ կայսրը։ Օսմանեան Հայաստանի մէջ՝ բառին ճիշդ նշանակութեամբ կամ Եւրոպական առմամբ՝ ազնուականութիւն գրեթէ բնաւ չէ մնացած. իսկ Մելիք ըսուածները Պարսկական Հայաստանի մէջ դիւղերու երևելիներ էին, որք Թուրքաց հետ յարաբերութիւն չեն ունեցած, այլ Պարսից։ Այսպիսի պատճառներ Ռուսիոյ քաղաքականութեան հիմ չեն կրնար ըլլալ։ Ռուսիոյ երկրակալութենն Եւրոպա ալ չհաւանիր, և Օսմանեան ժողովուրդը պատրաստ է իւր հայրենիքը պաշտպանելու։ Յայտնի է որ Հայք անկեղծաբար միացած են Օսմանեան կառավարութեան հետ, որոյ երկրին վրայ եղած յարձակումի մը՝ Հայոց ալ հայրենեացը, կենացն և ընչից դէմ է։ Հայերն ալ միւս քրիստոնեայ հասարակութեանց նման Թուրքիոյ մէջ արտօնութիւնները կը վայելեն, և հաւասակ մասնաւոր և բացառիկ դէպքերու՝ որք տարակոյս չունինք թէ քիչ ժամանակէն բոլորովին պիտի վերնան, Օսմանեան երկրին նոյն իսկ հեռաւոր և մեկուսի կողմերն Հայոց և ուրիշ քրիստոնէից վիճակը բարւոքելու վրայ է և պիտի բարւոքի, ըստ անյողդողդ կամաց Վեհ. Սուլթանին։ Այսօրուան օրս Հայերը թէ՛ գաւառաց և թէ՛ մայրաքաղաքիս մէջ տերութեան ժողովներուն մէջ ամենառատացած են շնորհիւ Օսմանեան կառավարութեան. Պահմանադրութիւնն իրաւունք տուաւ Հայոց ալ Օսմանցի անունը կրելու և մեծ տերութեան մը բաղկացուցիչ մասն համարուելու։ Ասոնք ակներև ըլլալով, Ռուսիոյ կուսակից թերթերուն հրատարակութիւնները բնաւ ազդեցութիւն չեն կրնար ունենալ Հայոց վրայ։ Օսմանեան կառավարութեան և Հայոց մէջ աւելի սերտ յարաբերութիւնք և փոխադարձ վստահութիւն կան, որ իրաց բնական հետևանքն է, քանզի Հայք իրենց զգօն բնաւորութեամբ յեղափոխական գաղափարները միշտ մերժած են և կը մերժեն, ուստի կայսերական կառավարութիւնն ալ զիրենք իւր բարձր վստահութեամբ պատուած է միշտ։ Նախանձորդք այս յարաբերութիւնները խանգարելու ճիգ կը թափեն զանազան եղանակաւ։ Ամէնքի հելլենական լրագիրք կըսեն թէ Հայք և Իսլամք միացած են հելլենական տարրը հալածելու. իսկ Ռուսական թերթերը՝ մերթ Հայերը կը բամբասեն, մերթ անոնց երևակայական խաբուսիկ յոյսեր կուտան։ Ասոնց ամենն ալ ընդունայն են. Օսմանեան կառավարութիւնն և Հայք լաւ կը հասկնան զիրար և իրենց փոխադարձ շահերն, ուստի և իրենց միութիւնը կը շարունակեն և պիտի շարունակեն՝ առանց այս կամ այն կողման հրատարակութեանց պատճառաւ իրենց ընկերակցութենէն մաղիւ չափ շեղելու։

Ամսաւասիկ Լոնտրայի մէջ մարտ 19/31 ին ստորագրեալ դաշնագրին թարգմանութիւնը.

"Արևելից մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու ձեռնարկող և Կ. Պոլսոյ դեսպանախորհրդին մասնակցող տերութիւնք համոզուած են որ իրենց առաջադրած նպատակին հասնելու ամենէն ապահով միջոցն է՝ ամեն բանէ առաջ՝ մէջերնին բարեբաղդաբար հաստատեալ համաձայնութիւնն անխախտ պահել և վերըստին միաբանութեամբ ապացուցանել իրենց հոգածութիւնը թուրքիոյ քրիստոնեայ ժողովրդոց վիճակին բարւոքման և Պոսնիոյ, Հերսէքի և Պուլգարիոյ մէջ մոցնելիք բարենորոգմանց նկատմամբ, զորս Դուռն ընդունած է՝ ինքնին գործադրելու պայմանաւ։

"Սերվիոյ հետ կնքուած խաղաղութեան կարևորութիւնը կը ճանչեն։ Իսկ Գարատաղի հետ ամուր և տևական կարգադրութեան մը շահուն համար սահմանագլխոց ուղղութիւնն և Պոյանայի վրայ ազատ նաւարկութիւնը փափաքելի կը համարին։

"Ցերութիւնք՝ Դրան և երկու իշխանութեանց մէջ կատարուած և կատարուելիք կարգադրութիւնները քայլափոխ մը կը համարին առ այն հանդարտութիւնն՝ որ իրենց ամենուն բաղձանաց առարկայն է։

"Կը հրաւիրեն Դուռն, որ այդ բաղձացեալ հանդարտութիւնն ամրապնդէ՝ իւր դումարած զօրքերը վերըստին խաղաղական վիճակի մէջ դնելով, 'ի բաց առեալ այն զօրքերն որք իւր ներքին բարեկարգութեան համար հարկաւոր են, և միանգամայն հնար եղածին չափ կարճ ժամանակի մէջ գործադրէ այն բարենորոգումներն՝ որք դեսպանախորհրդին հոգածութեան առարկայ եղող գաւառաց հանդարտութեան ու բարեկեցութեան համար հարկաւոր են։ Կը ճանչեն որ Դուռն անոնց մէկ կարեւոր մասն իրականացնելու պատրաստ ըլլալը յայտարարեց։

"Նմանապէս յատուկ նշանակութեան արժանի կը դատին Դրան 1876 փետր. 13 թուով հանած շրջաբերականն և յետոյ դեսպանախորհրդին մէջ իւր երեսփոխանաց միջոցաւ ըրած յայտարարութիւնները։

"Տեսնելով Դրան այս բարի տրամադրութիւններն, և զասոնք անմիջապէս իրականացնելու յայտնի շահերը, տերութիւնք կը յուսան իրաւամբ թէ Դուռը՝ ներկայ հանդարտութենէն օգուտ քաղելով՝ փութոյ պնդութեամբ պիտի գործադրէ քրիստոնեայ ժողովրդոց վիճակին խնամքն բարւոքման սահմանեալ միջոցներն՝ որք միաբանութեամբ կը պահանջուին իբրև անհրաժեշտ Եւրոպոյ խաղաղութեան, և թէ՝ անդամ մ'այս ճանբուն մէջ մտնելով՝ պիտի հասկնայ որ իւր պատիւն ու շահը կը պահանջեն՝ անկեղծութեամբ և աղդուապէս յարատևել։

"Ցերութիւնք մտադիր են՝ իրենց Կ. Պոլսոյ երեսփոխաններուն և տեղական գործակատարաց միջոցաւ խնամով հսկել՝ տեսնելու համար թէ Օսմանեան կառավարութեան խոստումներն ինչպէս պիտի կատարուին։

"Եթէ իրենց յոյսն այս անգամ ալ 'ի դերև ելնէ, և եթէ Սուլթանին քրիստոնեայ հպատակաց վիճակը չբարւոքի այն կերպիւ որ Արևելից խաղաղութիւնը պարբերաբար խռովող դժուարութեանց վերադարձն

արգիլուի, պարտ կը համարին յայտնել թէ այնպիսի վիճակ մը չկրնար իրենց և առհասարակ Եւրոպիոյ շահուն հետ համաձայնիլ Ա.յսպիսի պարագայի մը մէջ իրենց կը վերապահեն միաբանութեամբ որոշել այն միջոցները՝ զորս քրիստոնեայ ժողովրդոյ բարեկեցութիւնն և ընդհանուր խաղաղութեան շահերն ապահովելու յարմարագոյն համարին։»

(Ոգորտերոնիէ)

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 10 ապրիլ.

Պ. Լէյբրա երկուշաբթի նաւ պիտի նստի Մարսիլիայէն։

Իրլանտայի Լայմրիք քաղաքին մէջ զօրականք և ժողովուրդը կռուեցան իրարու հետ, բայց վերջը խաղաղութիւնը վերահաստատեցաւ։

Վիէննա 10 ապրիլ

Խաղաղութիւնը պահելու յոյսերը բոլորովին չեն կորսուած։

Փարիզ 11 ապրիլ.

Վահան էֆէնտին երէկ մեկնեցաւ 'ի Կ. Պոլիս։

Պերլին 11 ապրիլ

Կայսերական հրամանագիր մը մինչև օգոստոս հրաժեշտ կը շնորհէ Պ. Պիսմարքի, իրաւունք վերապահելով իրեն նոյն միջոցին խորհուրդ հարցնել Պ. Պիսմարքի։

Լոնտրա 11 ապրիլ

Օսմ. Քոնս.		10 13/16
Փոխ.	1865	12 3/4
»	1869	11 7/8
»	1871	27 1/2
»	1872	20
»	1873	11
» Եգիպտ.		49 1/8
Անգղ. Քոնս.		96

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Նէոպ 26 մարտ 1877

Ժամ 5 ին ատեան բացուելով, 20ի չափ երեսփոխանք՝ որք գաւառներէն նոր եկած էին, երդում ընելու հրաւիրուեցան։

Յետոյ նախորդ նստին ատենագրութիւնը կարդացուեցաւ, և ընդունուելէ ետև, Մաքսուտեան վոեմ. Սեպուհ էֆէնտի՝ գաւառական վարչութեան վերաբերեալ կանոնադրութեան երկրորդ ընթերցումն սկսաւ։ Երբոր կարդն 9 րդ յօդուածին եկաւ, որ գաւառաց վարչական ժողովներուն անդամոց կէսը իսլամ և կէսն ալ ոչ իսլամ ըլլալ կը տրամադրէ, Յոյն երեսփոխաններէն ոմանք բողոքեցին այդ իսլամ և ոչ իսլամ բառերուն դէմ՝ իբրև հակառակ Սահմանադրութեան, որ այդ խտրութիւնը վերցնելով՝ տէրութեան բոլոր հպատակներն հաւասարապէս Օսմանցի կանուանէ։

Այս առարկութեան դէմ եղան Հայ երեսփոխանք, որոց հետ միացան նաև Իսլամ երեսփոխանաց մեծ մասն՝ յայտարարելով թէ Օսմանցի անունը տէրութեան այլ և այլ կրօնքէ և ցեղէ ժողովրդոց իրարմէ զանազանիչ յատուկ անուններուն չվնաս, և թէ վարչական ժողովոց կազմութեան մէջ Իսլամ և ոչ Իսլամ անդամոց թիւն որոշող տրամադրութիւնն եթէ վերնայ, այն ժամանակ տէրութեան գաւառաց ամենամեծ մասին՝ մանաւանդ Անատոլուի մէջ, ուր Իսլամ ժողովուրդք մեծամասնութիւն կրկազմեն, ժողովոյ անդամները մի միայն Իսլամներէ կընտրուին, և ասով մեծ զրկանք կըլլայ քրիստոնէից (գլխաւորապէս Հայոց)։

Երբոր խնդիրը քուէի դրուելու վրայ էր, երեսփոխան Նաքաշ էֆէնտիի առաջարկութեամբ որոշուեցաւ բացատրութիւն խնդրել ներքին գործոց նախարար Ճէվտէթ փաշայէն։ Նորին վսեմութիւնն ալ խոստացաւ պէտք եղած բացատրութիւնները բերել յաջորդ նստին։

Ասոր վրայ կանոնադրութեան ընթերցումը շարունակեց մինչև 19 րդ յօդուածը, և ժամ 7ին հրապարակային նիստը դադրուեցաւ։

Կը լսենք թէ Օսմանեան երեսփոխանական ժողովոյ երեքշաբթի աւուր գռնֆրակ նստին մէջ Գարատաղի խնդրոյն վրայ եղած վիճաբանութեան առթիւ Հալէպի երեսփոխան Նաֆի էֆէնտին հարցուցեր է արտաքին գործոց նախարար Սոֆվէթ փաշային թէ Գարատաղի հետ թշնամութեանց վերջին սկսիլը Ռուսիոյ հետ ալ պատերազմի բռնուելու պատճառ պիտի ըլլայ։ Նորին վսեմութիւնն ալ պատասխաներ է, թէ խիստ հաւանական է, և ազաչեր է ժողովին որ լաւ խորհի այն ամեն վտանգներն որ Ռուսիոյ հետ պատերազմը կրնայ յառաջ բերել՝ երկրին ներկայ երմտական նեղ վիճակին մէջ։

Ժողովը՝ 18ի դէմ 75 ձայնով պատասխաներ է թէ երկիրը պէտք չէ բնաւ վարանի այդ մեծ պատերազմին պահանջած զոհողութեանց առջև։

Լէվընթ Հէրբլտի խօսքին նայելով՝ Տրինպլի կղզեաց պատճառաւ Սերվիոյ հետ ծագած դժուարութիւնները լուծուելով, Թուրք զօրքերը քաշուեր են յիշեալ կղզիներէն։

Կայսերական հրամանաւ՝

Հեռագրաց և թղթատարութեանց վերատեսչի նախկին օգնական Իզզէթ էֆէնտին՝ նոյն կրկին պաշտօնատանց վերատեսուչ անուանեցաւ փոխանակ Թընկըը Եավէզ փաշային։

Հասարակաց կրթութեան նախարար Միւնիֆ էֆէնտին շաբաթ օրը Կ. Պոլիս հասնելով, կիրակի օրը Վահ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։

Քէմալ պէյի դատը Կ. Պոլսոյ եղեռնադատ ատենին յանձնուած ըլլալով, Քէմալ պէյ երեքշաբթի օրն երկրորդ անգամ ներկայացաւ յիշեալ ատենին։

Վադրթ լրագիրը պատերազմական գործոց նախարարութեան պիտանի ճէին վրայ անհաճոյ ակնարկութիւններ ըրած ըլլալով, պատերազմական գործոց նախարարութիւնը դատ բացաւ յիշեալ լրագրին դէմ։

Յունական Թրաբի լրագիրն ալ՝ Յոյն ազգական մը պարտուց համար բանտարկուելուն և յետոյ իսլամութեան դառնալուն առթիւ սխալ տեղեկութեանց վրայ հիմնեալ կծու քննադատութիւններ հրատարակած ըլլալով, նոյնպէս դատի ենթարկեցաւ։

Երեքշաբթի գիշեր մայրաքաղաքիս մէջ Ֆէնէրի թաղը հրդեհ պատահելով, հովին ուժգնութեան պատճառաւ անմիջապէս ծաւալեցաւ, և չորս–հինգ ժամ տևելով 150ի չափ տուն և խանութ մոխիր դարձուց։

Կըսուի թէ չորս հինգ ջրանկիրք պատի մը փլատակներուն ներքև մնալով կեանքերնին կորուսեր են։

Բէրշէմպէ պազարը Ֆրանքլինի խանը նստող և ասկէ քանի մ'ամիս առաջ անյայտ եղող Աբրահամ անուն Յոյն սեղանաւորին սպաննուած ըլլալը ոստիկանութեան փութաջան հետաքննութեանց շնորհիւ երևան եկաւ։ Ոճրագործներէն մին նոյն իսկ Ֆրանքլինի խանին հայ սենեկապետն է եղեր, որ թաղին թուրք գիշերապահին և ուրիշ թուրքի մ'ևս իբր եղբօրը գործակցութեամբ յիշեալ իտալացի սպաններ և քովը դտնուած 2000 լիրայի մօտ սակը կողոպտեր են։

Ոճրագործաց խոստովանութեան վրայ՝ սպաննելոյն դիակն ալ Քամնոս խանին սանդուղներուն ներքևէն դտնուեցաւ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

30 մարտ. չորեքշաբթի իրիկուն		12,17
31 մարտ. հինգշաբթի առաւօտ բացուեցաւ		12,13
Ժամ 5ին		12,10
Բուսիլի երկաթուղեաց	Ֆր.	32
Թղթադրամ	Լիր.	160 30

ԸՆԹԱՑԵՐ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Կ. Պոլիս 30 Մարտ

Սոսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.	Անգղ. լիր.	3, 8
» Փոխանակութեան	»	2,11
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	3,15
Քրէսի Ժէնէրալ	»	2,50
Քրէսի Օսմիրլ—Թուրք	»	—
Փոխ. 1863	Ֆր.	66
» 1865	»	67
» 1869	»	60
» 1872	»	20
» 1873	»	58
Թրամուայ	Օսմ. լիր.	1 55

ԸՆԹԱՑԵՐ ԴՐԱՄՈՅ

30 Մարտ

Անգղ. լիրա	ղրշ.	109 36
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 27
Խրիէտիալ Ռուս	»	89 10
Գըրըմից	»	51 20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	113 30
Պղինձ	»	160 30

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԲ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Հետևեալ նամակներուն մէջ պատմուած սոսկալի ոճրագործութիւնները կայսերական կառավարութեան ուշադրութեանը ներկայացնելով կը յուսանք իրաւամբ որ անպատիժ չեն մնար, և ապագային մէջ չնորոգուելու համար ալ աղդու միջոցներ ձեռք կառնուին։ Ըստ մեր կարծեաց, այս տեսակ յանդուգն խժդժութեանց առաջքն առնելու ամենէն զօրեղ միջոցն է՝ տեղական իշխանութիւններն ալ պատասխանատու բռնելով պատժել իբրև անփոյթ և հետև արարք իբրև անհաւատարիմ իրենց պաշտօնական պարտականութեանց։ որովհետև շատ անգամ անոնց անհոգութեան երեսէն է որ գաւառաց մէջ այս տեսակ անկարգութիւնները շարունակելով, տէրութեան թշնամիներուն ալ առիթ կուտան ամեն չարախօսութիւն կուտակելու կայսերական կառավարութեան դէմ և Եւրոպիոյ հասարակաց կարծիքը թուրքիոյ դէմ գրգռելու։

Կ. Պոլիս 24 մարտ. 1877

. . . Խմբագիր.

Այսօր նամակ մը առի Կէմէրէքէն և անոր մէջ կարդացի ոճրագործութիւն մը որ եօթն կամ ութ տարիներէ հետէ հասարակ բան մ'եղած է յիշեալ գիւղին մէջ։

Կէմէրէք Սերաստիոյ կուսակալութեան ներքև և Սերաստիայէն դէպ արևմուտք իբր 18 ժամ, իսկ Կեսարիայէն դէպ արևելք իբր 12 ժամ հեռի գիւղ մ'է, և ունի իբր 300 տուն Հայ, և 200 տուն մահմեդական բնակիչ։ Այս գիւղին մէջ 1870 թուականէն 'ի վեր վեց կամ եօթն Հայ աղջիկներ մահմեդականացուած են այլև այլ միջոցներով, որ բոլորովին հակառակ են կառավարութեան օրինաց և կրօնական ազատութեան։ Քանի մը տարի առաջ ձեր թերթին և ուրիշ լրագրաց մէջ հրատարակուեցան այս բռնի կրօնափոխութիւններէն մէկ քանիները, մանաւանդ աղջկան մը պատմութիւնն, որոյ հայրն իր կամքը մահմեդական կրօնն ընդունած էր, և անլուր նեղութիւն և տանջանք կուտար իր աղջկան ալ որպէս զի ընդունէր իր հօրը նոր կրօնքը։ Խեղճ աղջիկն այս զաղանաբարոյ հօր ձեռքէն դրեթէ մարտիրոսի մը նման տանջուելէն ետքն, ինկաւ այն մոլեռանդ Խմամին ձեռքն որուն խօսքը պիտի ըլլայ այս նամակիս մէջ։

Թողունք անցեալն և ներկայ դէպքը պատմել սկսինք։

Բարեկամս այսպէս կը գրէ ինձ փետր. 26 թուականաւ։

«Առաջին նամակաս կը փափաքէի ձեզ ուրախութիւն բերեր հաղորդել մեր գիւղին վրայ, սակայն ստիպուած եմ ցաւալի լուրեր տալ ձեզ, և նորոգել ձեր մտքին մէջ այն դէպքերուն յիշատակն, որ կարեվէր խոցած են ձեր և ամենուս սրտերը։

«Մեր գիւղին բնակիչներէն Գալայճեան Պետրոսի դուստրը՝ Կիւլիսթան՝ բաւական առեն է 'ի վեր նշանուած էր Քիւչիւքեան Խաչատուրի որդւոյն Սարգսի հետ։ Կէօվ Օսման օղլու Խմայիլ, որ, ինչպէս գիտէք, իր աւազակութեան և սրիկայութեան կողմանէ նշանաւոր հանդիսացած է այս կողմերը, այլ և այլ ապօրինաւոր միջոցներ գործածած է Կիւլիսթանը մահմեդական ընելու և անոր հետ ամուսնանալու։ բայց տեսնելով որ այն միջոցները չեն յաջողիր, դաւ նիւթելով աղջիկն առանձին տեղ մը բերել կուտայ՝ աղջկան դրացի և հասակակից մահմեդական աղջկանց միջոցաւ։ Խմայիլ իր հետն առնելով Ղանի Օղլու Իպրահիմը կերթայ այն տեղ, ուր յիշեալ մահմեդական աղջիկունք խաբելով տարած էին խեղճ Կիւլիսթանը։ Հոն Խմայիլ այս երեքտասանամեայ կուսին վրայ իր վայրագ կիրքը յագեցնելէ ետքը կ'սպառնայ ըսպաննել զանի, եթէ չհաւանի իր հետը փախչելով ամուսնանալ։ Խեղճ աղջիկը լալով և ողբալով, նաև քանի մը օրէն անոր քովը դառնալու խօսք տալով, հազիւ կը յաջողի դազանարարոյ Խմայիլին ձեռքէն այն օրն ազատիլ։

«Աղջիկը տունը դառնալէն ետքը կը պատմէ մօրը թէ ինչ փորձանք եկաւ գլխուն։ Աղջկան ծնողքը վախնալով թէ Խմայիլ իր սպառնալիքը կատարելու չափ անզութ և յանդուգն է, անմիջապէս կիմացնեն իրենց փեսացու Սարգիսին որ շուտով հարսնիք ընէ, և աղջիկն այս կերպով ազատուի բռնաւորին ձեռքէն։ Երիտասարդը չատ ազքատ ըլլալով՝ վերջին աստիճան նեղութիւն կը քաշէ հարսնիք ընելու, սակայն Կիւլիսթանի հօրեղբօրորդիներէն Մինաս աղա Գալայճեան կը հաճի հարսանեաց ծախքը վճարել, և հարսնիքը կը կատարուի։

«Խմայիլ տեսնելով թէ չյաջողեցաւ աղջիկն իրեն կին առնուլ, կը կատղի և կը խորհի աղջիկն և անոր ամուսինը միանգամայն սպաննել։ Վերջապէս աղջկան հարս ըլլալէն տասն և ինն օր ետքը, շաբաթ գիշեր մը, փոթորիկէն և աղջամուղջէն օգուտ քաղելով և հետն ուրիշ երեք օգնականներ ալ առնելով կը մտնէ Քիւչիւքեան Խաչատուրին տունն և երեք շաբթուան հարսին՝ Կիւլիսթանին՝ գլուխը կը կտրէ և Սարգիսը ծանր կերպով կը վիրաւորէ երկու տեղէն, երբ անոնք քունի մէջ էին։ Սարգսին աղիքները դուրս թափելով կըսկսի աղաղակել։ Խեղճ երիտասարդին հայրը գիւղը չէր, մայրը կարմինոյ։ Նոյնպէս դրացիներն ալ արթննալով օգնութեան կը դիմեն, բայց մարդասպանները խոյս կուտան։

«Հետևեալ օրն այս ոճրագործութիւնը Շարգըշլայի գայմագամին իմաց տալու համար գիւղէն հոն մարդ ղրկուեցաւ։ Կառավարութեան կողմէն դատաւորն և Տէվրիի ժողովոյ անդամներէն անձ մը նաև գրագիր մը գիւղն եկան քննութեան համար, և Խմայիլն ու Իպրահիմը բռնելով Շարգըշլա տարին հարցաքննելու։ Ոճրագործները քանիցս հարցաքննուեցան, բայց ուրացութեամբ միայն պատասխան տուին իրենց ուղղեալ հարցմանց։

«Գայմագամը ոճրագործները Սերաստիա ղրկեց, որպէս զի հարցաքննութիւնը հոն շարունակուի։ Տեսնենք ինչ ելք կունենայ։ Սարգսին վէրքերն, ինչպէս ըսի, վտանգաւոր են։ Բժիշկ Մարգար աղան, որ իր ճարտարութեամբը նշանաւոր եղած է այս կողմերը, կը դարմանէ յիշեալ երիտասարդը։ Վտանգը բաւական թեթևցած է, բայց դեռ հիւանդին կեանքէն կը վախցուի։

«Մօտերս տաղտկները չատցած էին, և ամեն մարդ մեծ վախու մէջ էր։ Երբոր այս ոճիրն ալ գործուեցաւ, գիւղիս Հայերը բոլորովին սարսափի մէջ ինկան, և հիմա գիշեր ցերեկ իրենց քովէն զէնք չեն պակսեցներ։ Գիւղիս խոմ Հաճի էֆէնտին հետևեալ սպառնալիքը ըրած է մեզ ըսելով թէ՝ «Եթէ դուք այս ոճիրը չծածկէք և ոճրագործները փնտռէք, պիտի սոխպէք զմեզ ձեր ամենուն արիւնը թափելու»։ Երբ խոմ մը այսպէս խօսի, ալ կրնաք երևակայել թէ ռամիկ ժողովուրդը, մանաւանդ գիւղիս բռնաւորներն ալ ինչե՛ր չեն խորհիր և գործեր։»

Այս պարզ պատմութիւնը բաւական է նկարագրելու թէ Կէմէրէքի խեղճ Հայերն ինչ թշուառ վիճակի մէջ են, և ինչպիսի դրացութիւն կը վայելեն իրենց հայրենակից Թուրքերէն։

Տէր խմբագրապետ, կը խնդրեմ որ դուք ալ այս մասին ձեր ազդու դիտողութիւնն ընելով, հանիք կառավարութեան և Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը հրաւիրել այս դէպքին վրայ, որ Կէմէրէքի համար առաջին չէ, և կը վախնամ որ վերջինն ալ պիտի չըլլայ, եթէ ոճրագործներն ըստ արժանւոյն չպատժուին։

Ընդունեցէք յարգանաց հաւատիքը

* * *

. . . Խմբագրապետ Մասիս պատուական լրագրոյ.

Մինչ այլոց ազգաց աշխոյժն և բնաձիր եռանդն վառոյն և բոլորքոլը բնութեան չքնաղ տեսարաններն և բախտին շքեղափայլ յաջողուածներն եղած են, որով իրենց գրիչներն հոգևորուած անդրքան զսահման բնութեան վիպաց և դիւցազներգութեանց երևակերպեալ հագներգութիւններ և մատնանշ ուրուագիծներ նկարագրած և դեղեցած են։

Ներհակ այսմ՝ Հայու արիւնը տաքցուս՝ աղջկան դրացի և հասակակից մահմեդական աղջկանց միջոցաւ։ Խմայիլ իր հետն առնելով Ղանի Օղլու Իպրահիմը կերթայ այն տեղ, ուր յիշեալ մահմեդական աղջիկունք խաբելով տարած էին խեղճ Կիւլիսթանը։ Հոն Խմայիլ այս երեքտասանամեայ կուսին վրայ իր վայրագ կիրքը յագեցնելէ ետքը կ'սպառնայ ըսպաննել զանի, եթէ չհաւանի իր հետը փախչելով ամուսնանալ։ Խեղճ աղջիկը լալով և ողբալով, նաև քանի մը օրէն անոր քովը դառնալու խօսք տալով, հազիւ կը յաջողի դազանարարոյ Խմայիլին ձեռքէն այն օրն ազատիլ։

«Աղջիկը տունը դառնալէն ետքը կը պատմէ մօրը թէ ինչ փորձանք եկաւ գլխուն։ Աղջկան ծնողքը վախնալով թէ Խմայիլ իր սպառնալիքը կատարելու չափ անզութ և յանդուգն է, անմիջապէս կիմացնեն իրենց փեսացու Սարգիսին որ շուտով հարսնիք ընէ, և աղջիկն այս կերպով ազատուի բռնաւորին ձեռքէն։ Երիտասարդը չատ ազքատ ըլլալով՝ վերջին աստիճան նեղութիւն կը քաշէ հարսնիք ընելու, սակայն Կիւլիսթանի հօրեղբօրորդիներէն Մինաս աղա Գալայճեան կը հաճի հարսանեաց ծախքը վճարել, և հարսնիքը կը կատարուի։

«Խմայիլ տեսնելով թէ չյաջողեցաւ աղջիկն իրեն կին առնուլ, կը կատղի և կը խորհի աղջիկն և անոր ամուսինը միանգամայն սպաննել։ Վերջապէս աղջկան հարս ըլլալէն տասն և ինն օր ետքը, շաբաթ գիշեր մը, փոթորիկէն և աղջամուղջէն օգուտ քաղելով և հետն ուրիշ երեք օգնականներ ալ առնելով կը մտնէ Քիւչիւքեան Խաչատուրին տունն և երեք շաբթուան հարսին՝ Կիւլիսթանին՝ գլուխը կը կտրէ և Սարգիսը ծանր կերպով կը վիրաւորէ երկու տեղէն, երբ անոնք քունի մէջ էին։ Սարգսին աղիքները դուրս թափելով կըսկսի աղաղակել։ Խեղճ երիտասարդին հայրը գիւղը չէր, մայրը կարմինոյ։ Նոյնպէս դրացիներն ալ արթննալով օգնութեան կը դիմեն, բայց մարդասպանները խոյս կուտան։

«Հետևեալ օրն այս ոճրագործութիւնը Շարգըշլայի գայմագամին իմաց տալու համար գիւղէն հոն մարդ ղրկուեցաւ։ Կառավարութեան կողմէն դատաւորն և Տէվրիի ժողովոյ անդամներէն անձ մը նաև գրագիր մը գիւղն եկան քննութեան համար, և Խմայիլն ու Իպրահիմը բռնելով Շարգըշլա տարին հարցաքննելու։ Ոճրագործները քանիցս հարցաքննուեցան, բայց ուրացութեամբ միայն պատասխան տուին իրենց ուղղեալ հարցմանց։

«Գայմագամը ոճրագործները Սերաստիա ղրկեց, որպէս զի հարցաքննութիւնը հոն շարունակուի։ Տեսնենք ինչ ելք կունենայ։ Սարգսին վէրքերն, ինչպէս ըսի, վտանգաւոր են։ Բժիշկ Մարգար աղան, որ իր ճարտարութեամբը նշանաւոր եղած է այս կողմերը, կը դարմանէ յիշեալ երիտասարդը։ Վտանգը բաւական թեթևցած է, բայց դեռ հիւանդին կեանքէն կը վախցուի։

«Մօտերս տաղտկները չատցած էին, և ամեն մարդ մեծ վախու մէջ էր։ Երբոր այս ոճիրն ալ գործուեցաւ, գիւղիս Հայերը բոլորովին սարսափի մէջ ինկան, և հիմա գիշեր ցերեկ իրենց քովէն զէնք չեն պակսեցներ։ Գիւղիս խոմ Հաճի էֆէնտին հետևեալ սպառնալիքը ըրած է մեզ ըսելով թէ՝ «Եթէ դուք այս ոճիրը չծածկէք և ոճրագործները փնտռէք, պիտի սոխպէք զմեզ ձեր ամենուն արիւնը թափելու»։ Երբ խոմ մը այսպէս խօսի, ալ կրնաք երևակայել թէ ռամիկ ժողովուրդը, մանաւանդ գիւղիս բռնաւորներն ալ ինչե՛ր չեն խորհիր և գործեր։»

Այս պարզ պատմութիւնը բաւական է նկարագրելու թէ Կէմէրէքի խեղճ Հայերն ինչ թշուառ վիճակի մէջ են, և ինչպիսի դրացութիւն կը վայելեն իրենց հայրենակից Թուրքերէն։

Տէր խմբագրապետ, կը խնդրեմ որ դուք ալ այս մասին ձեր ազդու դիտողութիւնն ընելով, հանիք կառավարութեան և Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը հրաւիրել այս դէպքին վրայ, որ Կէմէրէքի համար առաջին չէ, և կը վախնամ որ վերջինն ալ պիտի չըլլայ, եթէ ոճրագործներն ըստ արժանւոյն չպատժուին։

Ընդունեցէք յարգանաց հաւատիքը

* * *

. . . Խմբագրապետ Մասիս պատուական լրագրոյ.

Մինչ այլոց ազգաց աշխոյժն և բնաձիր եռանդն վառոյն և բոլորքոլը բնութեան չքնաղ տեսարաններն և բախտին շքեղափայլ յաջողուածներն եղած են, որով իրենց գրիչներն հոգևորուած անդրքան զսահման բնութեան վիպաց և դիւցազներգութեանց երևակերպեալ հագներգութիւններ և մատնանշ ուրուագիծներ նկարագրած և դեղեցած են։

Ներհակ այսմ՝ Հայու արիւնը տաքցու-

նողն և զրական խանդն արծարծողն՝ ապետից և չարակրութեանց յանախութիւնն եղած է. այս է Հայու սեպհոյը ճակատագիրն և բախտին դառնաթորմի գատավճռոց զրոչմն յընթացս իբր 12 դարուց, յորուստ իրենց զրչէն ներընչուելով կամ լաւ ևս բռնաբարուելով պարզուած է տողագրել և արձանացուցանել ողբոց և զերաչխարանաց սուսար հատորս մատենից և տարեզրութեանց։ Այս կարդէն է հետևեալ իրողութիւնն զոր հանդերձեալ ենք ձերումդ արժանագով ներհմտութեան յանձն առնել 'ի հրատարակութիւն։

Մօտ օրերս ազէտալի զէպք մը տեղի ունեցաւ 'ի քաղաքն Պայազիդ, որ թէպէտ մանաւոր իրողութիւն մասնաւորի հանդիպեալ, սակայն ընդհանուրի սիրտն դառնագին տխրութեամբ լցոյց։ Ատ՝ ծերունի համեստ Հայազգի մը կար կորդինակար մահտեսի Գէորգ անուն, որոյ ընտանիքն կը բաղկանար օրերն անցած ամուսնով մը, հանգերձ միակ երիտասարդ դեղեցկատես Համբարձում անուն որդւով և նորեկ հարսով, բախտին յաջողութեան կոչմանէ միջոցաւորման ապրուստի տէր. որդ տան դրունքն գիշերայն խորտակելով 'ի ներքս կը խուժեն քանի մը արիւնռուչ աւազակներ և անխնայ կը հարուածեն զամենքն ալ սրով. նախ տուն մտնելուն Մ. Գէորգի ողորմելի պառաւ կինն 'ի թոնիրն կը ձգեն վրան կախարիչ մը դնելով. ապա միւսներն զաչոյնի հարուածներով սրախոյսող կ'սպաննեն. որդին և հարսն անդէն և անդ դառն մահուամբ կը մեռնին. իսկ Մ. Գէորգն զաչոյնի 12 հարուածով անգգայ և զի անկենդան ընկողմանեալ կայ, ոչ իսկապէս մեռած, և ոչ կատարեալ կենդանի. այս սրատմոր-մաք եղեռն գործելով աւազակներն տունէն կը մեկնին, թէ և Մ. Գէորգն բաւական կայից և զրամոց տէր, ոճրագործներն բան մի ալ չառնելով կը ձգեն կերթան։ Այս տարօրինակ մահագործութեան հեղինակներն ընկեր տեղացի են և սպանուածներուն մօտաւոր զրացի։

Ըստ հանգամանաց ներկայիս՝ եղեռնագործոց 'ի լոյս դալն յանհնարիցն էր. բայց Մ. Գէորգի տան սպասաւորն Եկիսի պատանի մը ըլլալով ակնատես եղած էր այն սոսկալի տեսարանին և եղեռնագործաց մէկ քանիսն լաւ ճանաչած. քննութեան միջոցին յանանկ յանուանէ ծանօթութիւն տալով երկուքի համար, նոյն երկուսն ձերբակալուած են, և դրեթէ ըրածներն ալ խոստովանած. տեղւոյս կառավարիչ Ալի Ֆեմիլ փաշայն՝ մանաւանդ ներկայիս ապ դանուող Շէվքի անուն միրալայ պէյն առ ժամս փութաջան կերեին ոճրագործութիւնն հիմնովին և պարագայիք հանդերձ 'ի լոյս բերելու. տեսնենք թէ համեմատ ակրութեան արդար օրինաց՝ պատիժ պիտի կրե՞ն թէ ոչ։ Բայց մահատիպ կորստեան ոչինչ է դարման... և տեղւոյս ապրողաց սիրան սրատապարուս երկիւղիս պաշարեալ է. զրեթէ ամեն դիմաց վրայ մահատիպ տխրութիւն մը դրոշմուած. ո՛չ այնքան աղէկէզ տեսարանիս ազդաւ, որչափ սոյն արիւնախանձ ձեռնարկիս համաճարակ տարածուելու կասկածով, խիթալով թէ [illegible] չարադուշակ կարապետ մի է ապագայ անողոքելի բուռն և անզուսպ կատաղութեան, և այս ոչ ընդունայն հեռանկար երևակայական անպոյ մանկամտածութեան, զի ալդէն տեղւոյս լեռնականքն կը երագեն համաճարակ դերփումն և [illegible] համայն հայաբնակ շինաց [illegible], բայց 'ի բաց խօսելով վիճակա[illegible] թէ ո՛ր դիւղ ո՛ր ցեղին բաժ[illegible] կոհ սահմանեալ է։

Գալ[illegible]ս, վիճակիս հատարա-կութեան [illegible]նը խիստ անճուկ է, վասն զի [illegible] միջոց է որ 3–4 վաշտ զօրք [illegible] ձմերեալ և հեռագիրեալ ալ կուգան [illegible] վրայ են։ Ինչպէս յայտնի է, նահանգիս սակաւաթիւ Հայ և Իսլամ բնակչաց վրայ միայն ծանրացեալ, ամեն տեսակ պարէն և ուտեստ, (հաց, միս, վառելիք փայտ, իւղ, ձէթ, դարի, յարդ) և ինչ որ պէտք է, նահանգիս բընակիչներէն միայն կը հոգացուի, առ ժամս թարց առ ձեռն դանել մի փոխարինման, և սակարկու (քօնթրաթճի) ալ չկայ, այլ դաւառական տեսչութեան և կինուորական վերակացութեան ձեռքով կը բաշխուի, կը հաւքուի, և կը մատակարարուի* . . . :

Բայց այս հոգ չէ, և հատարակութիւնն ալ բնաւ չի դժգոհար, զոլով 'ի պէտս բարեխնամ տէրութեան զինուորական ծախուց, և սակաւ ինչ արիւնաբ կը-

* Ուրիշ նամակ մը կիմանանք թէ Պայազիտի նահանդին մէջ ձմերող հինգ վաշտ զօրքերուն սակն ալ հայաբնակ դիւղերը միայն նստած են, և թէ Հայ դիւղացւոցմէ առնուած պարէնները կէս դնով կը հաշուեն. չորս հինգ լիրա արժող եզներուն միայն մէկ լիրով 100 ղրշ դին կը դնեն և այնպէս 'ի հաշիւ կանցունեն եղեր։ Այս և ուրիշ պատճառներով խեղճ Հայ դիւղացիք մեծ տագնապի մէջ են։ Ծան. Խմբ.

նեն, և յանձնէ իսկ թելադրուած են 'ի նպատակ տէրութեան ամեն զոհողութիւն յանձն առնելու, եթէ հնար է բուն իրենց կեանքերն ալ, մի միայն յաղագս պարէնի ազութեան կասկածով պաշարուած են, զի ձմեռն գոլով ուրիշ սահմաններէ պարէնի հանդանակութիւնն անհնար է, աշուանն ալ վիճակիս բոլոր գիւղամարքներն 'ի Կարս տարուեցան անպատմելի դժուարութեամբ, և տարուանս բերքն ալ ոչ ըստ այլ տարուց առատ դոլով, յընթացս բոլոր ձմեռան զինուորական ծախուց ամբողջ բեռն միայն վիճակիս հատարակութեան թիկանց վրայ ծանրանալով, 'ի դարման ուտելու հաց պիտի պակսի, ո՛չ կը մնայ սերմն ցանելու. և եթէ ակը մի արասցէ դժբաղդաբար պատերազմն իրականութիւն դտնէ, վիճակս ճակատամարտութեանց թատրոն սահմանուած լինելով յառաջ դալիք ազետալի հետևանացն ո՛վ կարէ երաչխաւորել, եթէ ոչ նա՝ որ 'ի ձեռին ունի զբաղդ և զերանակ տիեզերական տեսչութեան։

Ահա այս է 'ի ներկայիս տեղւոյս դրութեան հանդամանքն և ժամանակակից իրաց պարագայից պատկերն՝ զոր կարճ 'ի կարճոյ 'ի դիր առինք և ձերդ անընդիւտ հայրենասիրութեան ապատաան առնելով 'ի հրատարակումն թերթաթռիչ թերթուց ազատասլոս Մասիսի, որ ըստ մեզ իր վերամբարձ դրից դաղափարն որպէս երբեմն 'ի հնումն 'ի ծայրից Ալիսկեայ ճրշմարտասլոսութեան պատդամաբեր նոր Հերմէս առ հատորն յոլորտս սփռեալ հանրութեան Հայասեռ ազգին։

Պայազիտ ,Ց. Վ.

1877 փետր. 24

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲՅՅՈՒՄ 1876 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԹ.

25 ՓԵՏՐՎԱՐ 1877

(Շաբ. ԹՒ ԲԼ– 1956)

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Նախ՝ կուզեմ դիտնալ թէ պատժական տրամադրութեանց ո՞ր մասին մէջ դիս դատապարտել կուզէք։ Կանոնագրքին 102 րդ յօդուածը յանդիմանութեան արժանի կը համարի զանոնք՝ որ կա՛մ ատենադրութեամբ 'ի կարդ կոչումէն ետքը չեն դառնար 'ի կարդ և 'ի պարտականութիւն, և կամ երեք անդամ 'ի կարդ կոչման պատժին կարժանանան։ Ես բնաւ 'ի կարդ կոչուած չեմ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Հա՛յր սուրբ, երբ դուք նախագահ լինիք՝ այն ատենին պահեցէք ձեր այդ իրաւարանութիւնները։

(Ցո՛ւմանդ)։ Այդ խօսքերն ալմկայդդ տեսարան մը յարուցանելու կը ծառայեն. այս ալ պատժոյ ենթարկեալ է ըստ կանոնի։ Կաղաչեմ, Խորէն Սրբազան, ըսէք՝ ինչ որ պիտի ըսէք և կատարեցէք ձեր պաշտօնը։

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Ես պիտի խօսիմ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ոչ, չէք կրնար խօսիլ. թէ որ այսպէս շարունակէք, կը պարտաւորիմ ատենոր փակել։ Միանգամ ևս, Նախագահ Սրբազան, ձեր պաշտօնը կատարեցէք և այս տեսարանին վերջ տուէք, կաղաչեմ։

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ոչ երբէք կրնայ կատարել, քանի որ օրինաւոր քուէարկութիւն չեղաւ, բողոքած ենք և դարձեալ կը բողոքենք եղած քուէարկութեան դէմ։

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Վճիռը դրծադրելէ ետև չվերանար։ Ես վիճաբանութիւն կը պահանջեմ և կը բողոքեմ՝ եթէ առանց վերաքննութեան վրճռոյն դործադրութիւն լինի։ Վճիռն եթէ վաւերական ալ համարուի, ես դարձեալ վերաքննութիւն պիտի ուզեմ. ուստի պէտք չէ որ Նախագահը դործադրէ, զի կը կրոնցնեմ վերաքննութեան իրաւունքս։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Օգսէն էֆէնտին ըսել կուզէ թէ ժողովը թէ և վճիռ արձակած է, սակայն ժամանակ տուէք վերաքննել տամ. իսկ Կանոնագրութիւնը կըսէ թէ յանդիմանութիւնները՝ թէ՛ պարզ և թէ՛ պարտաւանօք, ժողովը կը վճռէ ձեռամարձով առանց վճռի՝ ատենապետին յանուն Կանոնագրութեան տաւջարկութեանը վրայ, և նախագահը կը դործադրէ։ Քանի որ ժողովը դատաւորաբար իւր վճիռը տուաւ, առանց նոր վճռերու տեղի տալու պէտք է որ Նախագահը դործադրէ անմիջապէս ժողովոյն տուած վճիռը։

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ժողովը տակաւին չվճռեց։

ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. — Կամիսատանեմ տաեենագրիրն՝ որ 27 քուէն 35 համրեց։

ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Օգսէն էֆէնտի ինձ դիմեց իմ դատաւորական կարծիքս լսել ուզելով. ըսել է թէ պիտի համաձայնի։

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ոչ, ձեր կարծիքը չենք կրնար ընդունիլ, զի դուք ալ միւս կողմին քուէ տուիք։

ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ Տ. ԷՖ.—Իմ խօսքս ձեզի հետ չէ։

Սոյն պահուն Օգսէն էֆէնտի յետագայ բողոքագիրը մատուց Դիւանին՝ իւր տարաբաղութեամբը.

«Կը բողոքեմ վճռոյն դէմ ըսելով որ Քաղ. ժողովը քուէ տուեր է ինձ դէմ։»

Օ. Խաչատուրեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ժողովոյ վճիռը վճիռ ըլլալն Օգսէն էֆէնտի իւր տարաբաղութեամբը կը հաստատէ. այս ալ բաւական է վճռոյն դոյութիւնը հաստատելու համար։

Ազգայնոյ բողոքներ չարունակելով և ժամը տասնին քառորդ մնացած ըլլալով Ատենապետը զանգակը զարկաւ և փակեց ատեանը։

ԱՏԵՆԱԳՐԻՐ ԱՏԵՆԱՊԵՏ
Գ. Ց. ՄԵԼԻՔ Ս. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Ասադիրի շահանէ էլպիսէ անպարբնա միլթէրաքիմ 60 պին գբյէտէն 70 պին գբյէյէ դատար քբրփրնթր թարիխը գօնթրաթօտան իթիպարէն պիր հաֆիմա զարֆբնատ հէյլեթը հաղրբէսի իւէ անպարբ մէղքիրաէն ալընմադ վէ պահասը եիւզլի-ք գայիմէ 100 դրշլու-ք նիզամիյէ խազինէսի սուրէթի օլարադ փէշինէն ալդ գբլընմադ շարթը իւէ ֆիրուխթ օլունաճաղընտան վէ պէհէր գբյէսի 106 փարայա թալիպի էօհանէսինտէ օլուպ նիսանր բումինին տէօրտինճի փաղար իրթէսի կիւնի դարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն, իւթիրաբնա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէղքիրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

31 մարտ 1877 2

Պապը Սէրասքէրի

Նանը Ազիզ խասարէսի տէկիրմէնլերի հասբլաթքնտան ամթրաճաք օլան 200,000 քբյէ քէվէկին պէհար 100 լիւ-ք քայիմէ 100 դրշա օլարադ փէշինէն ալդ գբլընմադ շարթը իւէ պէհէր գբյէսի 15 փարայա թալիպի էօհանէսինտէ օլուպ նիսանը բումինին 7ինճի փէնչէնպիհ կիւնիւ գարարը դաթիսի վերիլէճէ-ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն եէվմի մէղքիրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

31 մարտ 1877 3

Պապը Սէրասքէրի

Պիրինճի Նիւքեասբլ մատէն քէօմիւրիւ։

Քանթար
80000 Նանը ադիզ խասարէսի իշին
32000 Ֆէսխանէի ամիրէ իշին
20000 Իզմիտ Ֆապրիքայի հիւմայեան իշին
16500 Պէդ » »
148500

Պէհէր քանթարը 11 դրուշ։

Նանը ադիզ խասարէսիկէ Ֆէսխանէ վէ Իզմիտ վէ պէդ Ֆապրիքայի հիւմաեունէրի իշին մուպայեա օլունաճաք պալատէ մուրաքքամ 148500 քանթար պիրինճի Նիւքեասբլ մատէն քէօմիւրինին պահասը թէսլիմինի միւդեյին վերիլէճէք օլան մաքպուզսէնէտլերի թարիխերինտէն իթիպարէն օթուզ պիրեր կիւն ֆասբլայը իւչեր թաքսիմ իլէ սիմ մէճիտիյէ եիրմի պիրեր պուչուք դրուշա վէ սիմ մէճիտիյէ վերիլմէսիյի հալտէ փիեացա ֆիյաթբյբա պիլ պիրիհտապ ֆարքբյբա պէրապեր քայիմէ օլարաք Նանը ադիզ խասարէսինտէն վերիլմէք շարթը վէ շերայիթի սայիրէսի իլէ պէհէր քանթարը 11 դրուշա թալիպի էօհանէսինտէ օլուպ նիսանը բումինին տէօրտինճի բազար երթէսի կիւնիւ քարարը քաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէղքիրտէ ատաթ 7 տէ Տարը Շուրայը ասքէրիյէ կէլմէլերի։

24 մարտ 1877 2

Պապը Սէրասքէրի

Զէթին պուրնու պէդ Ֆապրիքայի հիւմաեունունտա մէվճուտ պուլունան 43500 քբյէ քատար քէօհնէ տէմիր վէ մատէն վէ սայիրէ խուրտարը ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն մարտը բումինին 31ինճի փէնչէնպիհ կիւն ւ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

24 մարտ 1877 1

Պապը Սէրասքէրի

Զէթին պուրնու պէդ Ֆապրիքայի հիւմայունի ճիվարընտա վագը Ֆապրիքայի մէղքիւր մալի օլան պիր պապ պաքալ տիւքեանը իլէ պիր պապ միւքէմսէլ էշեասը յլա կաղինօ լիճարէ վերիլէճէ յինտէն, իթիճարընա թալիպ օլանլարըն մարտը բումինին 31 ինճի փէնչէնպիհ կիւնիւ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

24 մարտ 1877 1

Պապը Սէրասքէրի

Քամպու քատան մամուլ չատրը քօլանը վէ սայիրէ։

Քբյէ 51480 քօլան.
» 2730 նաթա իփլիի.
» 1950 հարդ իփլիի.
» 390 սէրճ իփի.
» 38025 չատրը իփի։

94575

Ասադիրի Շահանէ էլպիսէ անպարբնա մուպայեա օլունաճաք օլան պալատէ մուհարբէր էլ մրքատար չատրը քօլանը վէ սայիրէնին պահասը մաքպուզ սէնէտլերի վիրուտինտէ եիւզիւք քայիմէ 100 դրուշա օլարաք պէր վէճէի փէչին նիզամիյէ խազինէսինտէն վերիլմէք վէ հաթասը պէհէր չէքիսինտէն վէ քէօմիւրին պէհէր 100 քբյէսինտէն օրման բուսուսմա օլարաք ալընմադտա պուլունան քբրքար փարա իլէ այրրճա ալընմադտա պուլունան եիւզէ 12 տապ հաքքը միւթահինէ այիտ օլմաք վէ պունլարտան մատտա հիւքիւմէթճէ տիկէր բէամ՝ ալընմադ լազըմ կէլիրսէ նիզամիյէ խազինէսինէ այիտ պուլունմաք շարթը վէ չէբայիթի սայիրէյի մուքարրէրէսիյէ հաթասընը պէհէր չէքիսի 18 դրուշ 30 փարայա վէ քէօմիւրին պէհէր 100 քբյէսի 35 դրուշա օլարաք թալիպի էօհանէսինտէ օլուպ մարտը բումինին 31 ինճի փէնչէնպիհ կիւնիւ գարարը դաթիսի վերիլէճէ յինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվ-

մի մեղքիւրտեն Տարի Շուրայի ասքէրկեր կկլմէլերի։

24 մարտ 1877 1

Պապը Սէրասքէրի

Ասքէրի Շահանէ լահմ թայինաթընտան պէտէլէն թէսվիյէսի լազմ կէլէն մրգտարը տօգսան իքի սէնէսի քեանունի սանիտէն իթիպարէն միւթէահիւտի միւսիւ Գուբա թարաֆընտան սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի զուրուշ հիսապը իլէ գօնթրաթօ ահքեամընտան պուլունմուշ, վէ չէհրը մէզպուրտէն իթիպարէն պէտէլ ալաճաքլէր իչիւն միւթէահիւտի թարաֆընտան սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի զուրուշա վէրիլէճէկի տէրքեար պուլունմուշ իսէ տէ, թայինաթընը պէտէլէն արզու իտէնլէրէ միւթէահիւա թարաֆընտան պու ֆիյաթ իլէ սիմ մէճիտիյէ վէրիլմէզսէ՝ քէ յֆիյէթին Տարը Շուրա Լէվազիմ տայրէսինէ պէյան վէ իֆատէ օլունմասը լազմ կէլճէյի իլան օլունուր։

14 մարտ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պէհէր սէնէյի բումիյէ մարտը իպթիտասընտան իթիպարէն՝ նիզամիյէ անպարլէրինին տէվրի ուսուլ վէ նիզամը իգթիզասընտան պուլունմուշ, վէ իշպու տօգսան իւչ սէնէսի մարտրնրն իպթիտասը կիւնիւ նիզամը վէճճիլէ անպարլէրին տէվրինէ միւպաշերէթ օլունմուշ օլմաղլէ՝ էսհապը թայինաթրն տօքսան իքի սէնէսինտէն հէր նէ մըքտար երզաք վէ սայիր մաթլուպը վար իսէ, այնէն թայինաթը ալմաք իսթէյէնլերին տէվր միւատէթի կէչէր իսէ՝ մաթլուպլերինին իսթիհսալի, վէ տէվր միւատէթի կէչէր իսէ՝ մաթլուպլերինին պէտէլէն ալաճաքլէրի մալիւմլերի օրմաք իւզրէ իլան օլունուր։

8 մարտ 1877

Պապը Սէրասքէրի

ՏՕՔԹՈՐ ԱՅԵՐԻ

ՍԲՐԱԾԱՅԻ ՇԻՐՕՊԸ

Արեան ապականութենէ յառաջ եկած բոլորախտերը բուժելու ամենէն ադէկ դեղն է։ Ասիկայ շատ անուանի եղած է առողջացնելու մարթի վրայի վէրքեր, պալարներ ու խուցեր, նաև թուղու Պալկամ, Սբրաճաու բէլ։

Ինչպէս որ վերոյիշեալ մարթի հիւանդութեանց՝ նոյնպէս և արեան ապականութենէ ծնունդ առնող ներքին ախտերու ալ մէկ հատիկ դեղ է. ինչպէս են՝ բէմիք Սբրաճասը, Մայասը ու Պէլ ադրբսը և այլ ասոնց նման հիւանդութիւններ. ու նաև լեարդի, ստամոքսի և երիկամանց վրայ եղած վէրքերը կըբժշկէ՝ եթէ ըստ կանոնի գործածուի։

Նաև եթէ փիչ մը տկարութիւն ունեցող անձինք ասդեղէն գործածեն Ապրիլ ու Մայիս ամիսներուն մէջ, դալիք չատ հիւանդութիւններէ ազատ կըլլան։

Այս Շիրօպը այնպիսի բաղադրութիւն մի է, որ ոչ միայն արիւնը կըմաքրէ, այլ նաև զօրացուցիչ է ու մարմնոյն ոյժ և կենդանութիւն կուտայ։ Կանանց ամէն տեսակ հիւանդութիւններու խիստ օգտակար դեղ է և եթէ տիկնայք ժամանակին ասդեղէն գործածեն, մեծամեծ չարիքներու ու հիւանդութեանց առաջքը առած կըլլան։

Կը ծախուի ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆԸ մէջ որ 'ի Ղալաթիա ու բոլոր դեղավաճառաց քով։

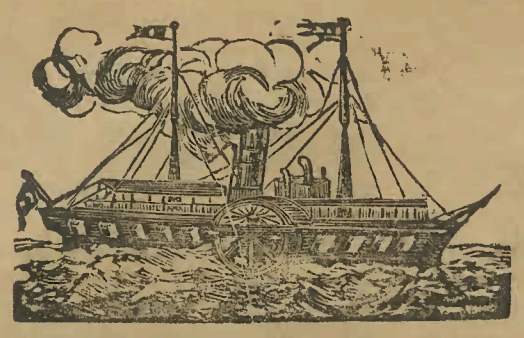

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1877 ԱՊՐԻԼ 1 ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Ե-ՐԹՈՂՈՆ ԷՋԷՐ	Թիւ
12	ԵՎՆԻՄԱՀԱԼԷՆ Մէզարպ· Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, ԵՎՆԻՔԷՕՅ, ԱԹԷՆԻԱ, Պոյաճ. Ր· Հիսար, Պէպէք։	20
1	Ր· և Ա· Գավագէն Մէզարպ· Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, ԵՎՆԻՔԷՕՅ, ԷՄԻՐԿԷՆ, Ր· Հիսար, Պէպէք։	32
2 30	ԵՎՆԻՄԱՀԱԼԷՆ Մէզարպ· Պէյիւքտ· Թարապիա, ԵՎՆԻՔ· ԱԹԷՆԻԱ, ԷՄԻՐԿԷՆ, Ր· Հիսար, Պէպէք, Օրթաքէյ։	19
3 45	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտ· Թարապիա· ԵՎՆԻՔԷՕՅ, ԱԹԷՆ. ԷՄԻՐԿԷՆ, Պոյաճ. Ր· Հիսար, Պէպէք, Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ։	20
6	ԵՎՆԻՄԱՀԱԼԷՆ Պէյիւքտ· Թարապիա, Պէյքօզ, ԵՎՆԻՔԷՕՅ, ԷՄԻՐԿԷՆ, Գանլըճա, Ր· և Ա· Հիսար, Գանտիլլի, Արնավ· Զէնկ· Պէյլէր· Օրթաքէյ, Գուզկ· Պէշիկթաշ, Իսկիւտար։	2
8	Ա· և Ր· Գավագէն ԵՎՆԻՄԱՀ· Պէյիւքտ· Թարապիա, Պէյքօզ, ԵՎՆԻՔ· Պոյաճ· Ր· Հիսար, Պէպէք, Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէյ, Պէշիկթաշ։	19
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտ· Թարապիա, ԵՎՆԻՔԷՕՅ, ԷՄԻՐԿԷՆ, Ր· Հիսար, Արնավ· Օրթաքէյ, Պէշիկթաշ։	23

Արնավուտ ֆեղէն

12	Արնավուտքէյէն, Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ։	4
12 35	Արնավքէյէն, Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ· Գապաթ։	23
1 10	Պէպէքէն, Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթ։	1
2	Արնավուտքէյէն, Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ։	4
2 40	Արնվ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ· Գապաթաշ։	23
4	Արնավուտքէյէն, Գուրուչ· Օրթաքէյ, Պէշիկ· Գապաթաշ։ (Բացի ուրբաթէ)։	23
5 15	Պէպէքէն, Արնվ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	1
10 15	Արնավուտքէյէն ուղղակի կամուրջ։	21
11	Արնավուտքէյէն ուղղակի կամուրջ։	1

Աւէյլոն Էջէր

12	Պէյիւքտ· Պէյքօզ, Բաշապ· Գանլ· Ա· Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէյ· Զէնկէյքէյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ·	25
12	Վանիքէյէն Զէնկէլ· Պէյլէր· Գուզկ· Գապաթաշ։	2
1 30	Պէյքօզէն Բաշապ· Գանլ· Ա· Հիսար, Գանտ· Վանիքէյ, Զէնկէլ· Պէյլէր· Գուզկուշնճուք։	21
3	Վանիքէյէն Արնավ· Գուրուչ· Պէյլէրպէյ, Գուզկուշնճուք, Պէշիկթաշ։	1
3 45	Պէյքօզ, Բաշապ· Գանլըճա, Ա· Հիսար, Գանտիլլի, Զէնկէլ· Պէյլէր· Գուզկ։	25
9	Պէյքօզ, Բաշապ· Գանլըճա, Ա· Հիսար, Գանտիլլի, Վանիք Զէնկէլ· Պէյլէրպէյ, Գուզկ· Իսկիւտար։	4
10 15	Վանիքէյէն ուղղակի կամուրջ։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՆԻԵՐԸ

Ե-ՐԹՈՂՈՆ ԷՋԷՐ

1 15	Գապաթաշ, Իսկ· Պէշիկ· Գուզկ· Օրթ· Պէյլ· Զէնկ· Արնվ· Գանտիլլի, Ա· Հիսար, Ր· Հիսար, Գանլ· Էմիրկ· ԵՎՆԻՔ· Պէյքօզ, Թարապ· Պէյիւքտ· ԵՎՆԻՄԱՀ։	2
2	Պէշիկթաշ, Օրթաք· Արնավ· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկէն, ԵՎՆԻՔ· Թարապ Պէյիւքտ Մէզարպ։	20
5	Պէշիկ· Օրթաք· Արնվ· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկ· ԵՎՆԻՔ· Պէյքօզ, Թարապ· Պէյիւքտէրէ, Մէզարպ· ԵՎՆԻՄԱՀ· Ր· և Ա· Գավագ։	19
6 30	Իսկ· Պէշիկ· Գուզկ· Օրթաք· Պէյլ· Զէնկ· Արնավուտքէյ, Պէպէք, Ր· Հիսար, Պոյաճ· ԵՎՆԻՔ· Պէյքօզ։	2
8 15	Պէշիկ· Օրթաք· Արնվ· Ր· Հիսար, Էմիրկ· ԵՎՆԻՔ· Թարապ· Պէյիւքտ· Մէզարպուրնու։	23
10	Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկ· ԱԹԷՆ· ԵՎՆԻՔ· Թար· Պէյիւքտ· Մէզարպ· Ր· և Ա· Գավագ	32
10 45	Պէշիկ· Օրթաք· Արնվ· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկ· ԱԹԷՆ· ԵՎՆԻՔ· Թարապ· Պէյիւքտ· Մէզարպուր· ԵՎՆԻՄԱՀԱԼԷ։	19
11 15	Պէպէք, Ր· Հիսար, Պոյաճ· ԵՎՆԻՔԷՕՅ, Թարապիա Պէյիւքտ· Մէզարպ· ԵՎՆԻՄԱՀԱԼԷ։	25

Արնավուտ ֆեղէ

1	Պէշիկթաշ, Օրթաքէյ, Արնավուտքէյ։	4
1 45	Գուրուչ· Արնավուտքէյ։	23
3 35	Ուղղակի Արնավուտքէյ, (Բացի ուրբաթէ)։	23
9 30	Պէշիկթաշ, Օրթաք· Գուրուչ· Արնավ·	24
10 10	Գապաթ· Պէշիկ· Օրթաք· Գուրուչ· Արնավ·	1
11 10	Գապաթ· Պէշիկ· Օրթաք· Գուրուչ· Արնավ·	4
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք· Գուրուչ· Արնավուտ։	23
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք· Գուրուչ· Արնավուտ։	2

Աւէյլոն Էջէր

2	Իսկ· Գուզկ· Պէյլէր Զէնկէյքէ· Վանիք· Գանտիլլի, Ա· Հիսար, Գանլ· Բաշապ· Պէյքօզ։	25
2 20	Զէնկէյքէօյ, Վանիքէօյ։	1
4 15	Պէշիկ· Օրթաք· Պէյլ Զէնկ· Արնվ· Պէպէք։	1
9 35	Գուզկ· Պէյլ· Զէնկ· Վանիքէօյ։	25
10 30	Գուզկ Պէյլ· Զէնկ· Վանիք· Գանտ· Ա· Հիսար, Գանլ· Բաշապ· Պէյքօզ, Պէյիւքտ։	20
11 15	Գուզկ· Պէյլ Զէնկ· Վանիք· Ա· Հիսար, Գանլ· Բաշապ· Պէյքօզ։	21
11 40	Գապաթ· Գուզկ· Պէյլ· Զէնկ· Վանիք· (Պէպէքի Պահճէ իսկէլէսին պիտի մնայ)։	1

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանաքքճիլար ճատտէսի թիւ 198, Ղօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոդաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ· Յոհան աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ· Խոսրով էֆ· Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ· Յոհան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ· Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ· Խաչատուր բաղէրմասեան
ԿԱՐԻՆ· Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ· Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ· Մկրտիչ աղա Փոթիկեան.
ԵԱՇ· Մ· աղա Խաչիկեան.
ՖՈՒՇԱՆ Ֆէրհատ աղա Ս Ֆէրհատեան
ԵՐԶՆԿԱՑ· Թադէոս աղա Բագրատունի.
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ· Արժ. Տ· Ռուբէն.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Ե. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ ԼՈՆԴՐ ՅԷ Ե ԷՖԷՆԴՈՒՆԷ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳ· ԼԲ·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 250,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն զատացեալ 1,040,744—1,290,744
1875ին հրդեհի զուտ հասոյթը 917,178

NORTHERN ASSURANCE COMPANY

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԼՈՆԴՐՅԷ Ե ԷՊՈՒՆԷ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳ· ԼԲ·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 3,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 150,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն զատացեալ 380,000—530,000
Զուտ հասոյթ 1875ի 351,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց էջ հաւասարական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքնին ներկայացուցանել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրչէմպէկ բազարի մօտ Կլավանի խան թիւ 5։

Լիազօր գործակատար
Վ· Ռ· ՍՈՒԱՆ